

SWEDISH
ENVIRONMENTAL
PROTECTION
AGENCY

YTTRANDE
2021-11-26

Ärendenummer:
NV-07476-21

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se

Promemoria om ytterligare sänkt mervärdesskatt på vissa reparationer

Sammanfattning

Naturvårdsverket ställer sig positivt till förslaget.

Naturvårdsverket instämmer i promemorians analys av att miljöeffekterna av förslaget är svårbedömda. För att säkerställa att införda styrmedel uppnår de önskade effekter och styr i rätt riktning, anser Naturvårdsverket att förslaget bör kompletteras med kommunikationsinsatser och kombineras med styrmedel som riktar in sig på det centrala problemet - att nyproducerade produkter många gånger är så billiga, att det upplevs som olönsamt att reparera. Vi ser även att det redan vid införandet av styrmedlet bör planeras för hur uppföljning och utvärdering av det föreslagna styrmedlet ska ske.

Naturvårdsverkets ställningstagande

Naturvårdsverket ställer sig positivt till förslaget. Naturvårdsverket vill dock peka på andra åtgärder och styrmedel som kan öka möjligheterna till effekthemtagning så både reparationsbenägenheten och cirkulariteten kan öka generellt.

Skäl

Naturvårdsverket ställer sig positivt till förslaget. Vi ser att det har ett viktigt signalvärde och ligger väl i linje med ambitionen att utveckla cirkulära affärsmodeller som syftar till att öka livslängd, återanvändbarhet och reparerbarhet.

I promemorian skrivs på sidan 8 ”Förslaget syftar till att förstärka de befintliga incitamenten i mervärdesskattesystemet att få fler att laga och ändra redan tillverkade varor i stället för att köpa nytt. Någon alternativ åtgärd som uppfyller syftet har inte identifierats.” Naturvårdsverket vill dock peka på andra åtgärder och

styrmedel som kan öka möjligheterna till effekthemtagning så både reparationsbenägenheten och cirkulariteten kan öka generellt.

Komplettera med kommunikationsinsatser

Naturvårdsverket bedömer att föreslaget styrmedel bör kombineras med kommunikationsinsatser i samband med införandet för att signalvärdet ska få effekt. För att ytterligare sänkt mervärdeskatt ska ge önskade effekter behövs attityd- och beteendeförändringar. För att åstadkomma det behöver konsumenterna känna till att kostnaderna för att reparera har minskat för utförarna och därmed borde resultera i lägre priser samt att det är viktigt att reparera i syfte att förlänga livslängden på produkten. Kommunikationsåtgärder kan ge acceptans och förståelse för styrmedlet, såväl som inspirera konsumenter att ändra beteenden i önskad riktning.

Kommunikationsinsatser bör riktas även till utförare av reparationstjänster, till exempel via branschorganisationer. Utförarna bör dels informeras om möjligheterna och anledningarna till skatteavdraget, dels om bästa praxis vad gäller kommunikation kring reparationstjänster. Exempel på information som utförare kan behöva tydliggöra gentemot konsumenten är att reparationsarbeten utförs snabbt, smidigt och utan dröjsmål, då tid ofta är en kritisk faktor när det kommer till vissa produkter. Utförarna bör även känna till att det är en fördel att informera konsumenter om hur mycket resurser reparationen besparar miljö och klimat jämfört med köp av en ny produkt. Sådan information finns hos expertmyndigheter och bör kunna tillhandahållas genom samverkan mellan dessa.

Angrip det centrala problemet och undersök kompletterande styrmedel

Omställning mot en mer hållbar konsumtion i en cirkulär ekonomi förutsätter förändringar på många plan där samhälle, näringsliv och konsumenter behöver agera tillsammans för att åstadkomma verklig förändring. Ett enda styrmedel är inte lösningen, utan det är kombinationen av styrmedel som kan åstadkomma verklig förändring. För att uppnå en mer hållbar konsumtion behöver styrmedel och åtgärder införas koordinerat för att komplettera och förstärka varandra. Att stimulera utbud och efterfrågan samtidigt är avgörande för om företag ska våga satsa på att utveckla hållbara affärsmodeller exempelvis reparation av produkter.

Naturvårdsverket anser att det föreslagna styrmedlet skulle få betydligt större effekt om det kombinerades med styrmedel som riktar in sig på det centrala problemet - att nyproducerade produkter många gånger är så billiga att det upplevs som olönsamt att reparera. Idag sätts produkter på marknaden som inte har internaliserat miljöpåverkan vid produktion i priset. För att reparationsmarknaderna ska kunna konkurrera med nya produkter behöver prisrelationerna justeras. Med dyrare nya produkter kommer reparation att bli mer fördelaktigt.

En möjlig lösning för att göra reparationer relativt sett billigare är att ställa krav på att nya produkter säljs med tillhörande serviceavtal eller med krav på reparerbarhet. Ytterligare en lösning som borde undersökas är hur man kan underlätta reparationer både i geografisk placering och i termer av tidsperspektiv. Det vill säga genom att öka tillgängligheten för reparationer i hela Sverige då tillgängligheten till reparationstjänster kan antas vara sämre på landsbygderna jämfört med mer tätbefolkade områden. Det behöver också bli möjligt att få reparationer utförda utan väntetider. Priset på reparation är ofta inte den enda faktorn som påverkar i valet mellan att köpa nytt och reparera.

Följ upp och utvärdera

Naturvårdsverket anser att det bör planeras för kontinuerlig uppföljning och utvärdering redan vid införandet av ytterligare sänkning av mervärdesskatt, i syfte att säkerställa att styrmedlet verkligen får önskade effekter.

Eftersom det finns få exempel av liknande styrmedel i andra jämförbara länder skulle det vara av stort värde och intresse ur även internationellt perspektiv att bedöma styrmedlets eventuella effekter. En sådan utvärdering skulle också kunna stärka Sveriges möjligheter att agera som föregångsland om den typen av reformer visar sig leda till ökad miljömässig hållbarhet.

Beslut om detta yttrande har fattats av ställföreträdande generaldirektör Kerstin Cederlöf efter föredragning av avdelningschef Maria Ohlman.

Vid den slutliga handläggningen har i övrigt deltagit enhetschef Gunilla Sallhed och handläggarna Emma Mogren, Julia Grosse, Mats Björzell, Emelie Aurell, Yvonne Augustsson.

Detta beslut har fattats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

För Naturvårdsverket

Kerstin Cederlöf

Maria Ohlman

Kopia till:
anders.lenfors@regeringskansliet.se
m.registrator@regeringskansliet.se